

Collegial: Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 5. Den 30 Januar 1802.

Trykt i Kjøbenhavn hos Director Johan Frederik Schulz.

Undertegnede ere Redaktører, Forlæggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen.

Justitsraad og Deputeret i det
danske Cancellie.

Peter Johan Monrad.

Justitsraad og Departements-
Chef i det danske Cancellie.

Foranstaltning.

FÅledning af indkomne Klager fra Beile Amt over
Kjøbstadernes Repræsentanteres og Øvrighedens Med-
sættelse og formeentligen ulige Bestemmelse i de ind-
givne Regninger af dem, som have haft extraordinaire
Indquarteringer, er det anseet nødvendigt, at have sa-
ste Regler for disse Udgifter Bestemmelse, og til det
Ende er, under Dags Datum, følgende Reglement for
extraordinair Indquarterings Betaling i Beile, Friede-
ricia og Colding blevet approberet: a) For en Gene-
ralsperson med 2 Domestiker, om Sommeren i 1 a 2
Dage og Nætter betales 4 Rdl. dagligen, og om Vin-
teren, med Lys og Ildbrand, 1 Rdlr. dagligen. Vas-

rer

rer Indquarteringen længere end 2 Dage, saa betales om Sommeren ifkun 3 Mk., og om Vinteren 4 Mk. dagligen. b) For Stabs- og andre Officerer med en Tjener, betales om Sommeren for 1 a 2 Dage og Nætter 3 Mk. dagligen, og om Vinteren for 1 a 2 Dage og Nætter, med Lys og Ildebrand, 4 Mk. dagligen; varer Indquarteringen længere, da betales for dem om Sommeren ifkun 2 Mk., og om Vinteren 3 Mk. dagligen. c) For en Underofficeer i 1 a 2 Dage betales 8 Sk. og for en Gemeen 6 Sk. dagligen om Sommeren, og om Vinteren for en Underofficeer 10 Sk. og for en Gemeen 8 Sk. dagligen; men, naar Indquarteringen varer længere, da betales for Underofficeren om Sommeren ifkun 6 Sk. og om Vinteren 8 Sk. dagligen, samt for den Gemene om Sommeren 4 Sk. og om Vinteren 6 Sk. dagligen. For de 2de Sessions-Deputerede ved Milice-Sessionen, som hver maa medføre Fuldmægtig og Tjener, betales Nat og Dag om Vinteren, for hver af dem lige, med 1 Rdlr. 2 Mk. for det samlede Logis samt Lys og Ildebrand, og om Sommeren 1 Rdlr. For de øvrige Officerer betales Indquarteringen ligesom foran er anført for Stabs- og andre Officerer, og ligeledes for Søeofficerer ved Marine-Sessionen.

Forgivninger.

Igjennem det kongelige Admiralitets- og Commisariats-Collegium er, under 8 d. M., udsærdiget en
 For-

Forordning angaaende Sæe-Indrolleringsvæsenet i Danmark, saavelsom en Plakat angaaende de Forholds-Regler, som skulle iagttages og følges ved Extra-Sessionerne i Danmark med Hensyn til Søelimit-Districternes Udvidelse og nærmere Bestemmelse, samt de ældre Sæe-Rullers Berigtigelse. De Bestemmelser, som indholdes i disse 2 Lovgivninger, have følgende til Formaal: a) at udvide Søelimit-Districterne og udbrede Sæe-Indrulleringen saa meget, som Lands-Krigshærens Rekruteringsvæsen kan taale; b) at forskaffe Rullerne saadan Nøiagtighed og Paalidelighed, at der altid med fuldkommen Sikkerhed kan vides, hvor meget Mandskab af enhver Klasse der haves, paa ethvert Sted, til Orlogstjenesten; c) at afværge al vilkaarlig Behandling ved Søefolkenes Udskrivning til den kongelige Tjeneste, ved bestemte og faste Forholds-Regler, byggede paa Retfærdigheds og Villigheds Grundsætninger; d) at sætte Orlogstjenesten til Søes i saadant Forhold til Lands-Krigstjenesten, at hiin ikke skulde ansees mere byrdefuld, end denne, samt at indrømme de Indrollerede al den Frihed, der kan bestaae med Orden i Rullernes Førelse, paa det at Hs. Majestæts fjætte Søemænd kunne, i lige Grad, have Lyst til at tjene, som de have Mod til at værne om Dannerflagets Hæder; e) at bane Vej til at forøge Antallet af videnskabelige Søemænd, ved at opmuntre Forældre uden for Almues-Klassen, til at anvende deres Sønner til Søefarten,

uden

uden Frygt for Udfrivning til Matroser, imedens de fare til Søes, i de yngre Aar, for at skaffe sig praktisk Erfaring, i Forening med theoretiske Kundskaber; f) at Hs. Majestæts Anordninger angaaende Søefolkenes Rettigheder og Pligter kundgjøres paa saadan Maade for enhver Vedkommende, at ingen skal med Grund kunne undskyldes sig med Uvidenhed i denne Henseende. Forordningen er inddeelt i 8 Kapitler nemlig: 1 Capitel angaaende hvilket Mandskab, der skal henregnes til Søefolk, og i denne Egenkab indføres i Rullerne; 2 Cap. angaaende de Friheder, Rettigheder og Fordele, som de indrullerede Søefolk skulle nyde; 3 Cap. angaaende de Forholds-Regler, som bør iagttages og følges ved Mandskabets Udfrivning til den kongelige Søetjeneste; 4 Cap. angaaende Rullernes Berigtigelse og Førelse, samt de Pligter, som i denne Henseende, paaligge Magistrater, Præster, Jordegodseiere, Lægsmand og alle andre Vedkommende; 5 Cap. angaaende Straf for Rømningsmænd og disses Medskyldige, samt Venaadning for dem, som komme frivillige tilbage; 6 Cap. om de Egenkaber, der udfordres for at blive Skippere og Styrmænd, samt hvorledes disse dertil skulle antages og bestikkes; 7 Cap. om Sessionerne; 8 Cap. angaaende den Maade, paa hvilken denne Forordning og Krigs-Artiklerne skulle kundgjøres for de indrullerede Søefolk. Plakaten er forfattet i 3 Afdelinger, hvilke ere: 1 Afdeling: betræffende de Documenter, som udfordres og

skulle

fulle bruges til Controller, ved Extra-Sessionerne for Sæe-Indrollerings-Væsenet, samt til at undersøge og foreslaae Sæelimitternes Udvidelse; 2 Afdeling: betræffende, hvorledes de under første Afdeling benævnte Control-Documents bør benyttes; 3 Afdeling: hvorledes der, ved Extra-Sessionerne, i Almindelighed, bør forholdes.

Ved Rescript, af 15 d. M., til Stiftamtmanden og Biskoppen over Aggershuus Stift, er en af Provst Engelhardt med Kirkeværgen og flere af Almuen forfattet Inddeling af Stolestaderne i Glesberg Kirke, confirmeret.

Da Fogden og Sørenskriveren over Stør og Bærdalen i Trondhjems Amt have andraget, at adskillige Ting, formedelst Søereisen til Lervigen, der stedse er forbunden med Fare, og tillige dependerer af et vist Slags fælelige Vinde, undertiden gaae over Styr; men at man fra Lervigen, naar Tinget er forbi, igjennem alle Slags Forandringer af Vind og Veir, kan komme til sit Hjem, uden at blive opholdt, samt derhos foreslaaet en Forandring i Vægdetingenes Holdelse; saa er det i den Anledning ved Rescript, af 15 d. M., til Amtmanden over Trondhjems Amt, fastsat: at de ved Anordningen, af 16 Juli 1756, for Vægdetingenes Holdelse i Stør

og Værdals Fogderie bestemte Tider maae forandres
saaledes:

Vintertingene.		Sommertingene.	
For Værdalen	6 og 7 Februar	15 og 16 August	
Schognen	9 og 10 —	18 og 19 —	
Nasens Anner Tinglaug	12 —	21 —	
Stordalens Præstegj.	14. 15. 16 —	23. 24 og 25 —	
Frostens Tinglaug	18 —	27 —	
Lervigens Præstegjæld	20 —	29 —	

F u n d a t i o n .

Ved et, under 24 Sept. og 20 Oct. f. A., oprettet Gavebrev, have Christian Huus, Borger og Skoema-
ger i Odense, og hans Hustru, Maren Hansdatter, til
frie Beboelse for 8 fattige Borgerenker af Odense-Bye,
skjenket en paa Horsetorvet i Odense beliggende og ny op-
ført Bygning, bestaaende af 28 Fag til Gaden og 30
Fag til Gaarden, 1 Etage høi af Grundmuur, samt et
Vaghuus paa 25 Fag, taxeret i Brandassurance-Pro-
tocolen for 2,860 Rdlr.; for hvilken Donation de have
fastsat følgende Bestemmelser: 1) Da der i denne Byg-
ning er anbragt 4 Forstuer eller Hovedindgange fra Ga-
den, bestemmes af denne Bygning 8 Baaninger tillige-
med 8 i Vaghuset indrettede Tørvehuse til fornævnte
Brug; den øvrige Deel af Bygningen derimod bortleies
bestandigen til stikkelige og vederhæftige Folk. 2) De
som indlægges i denne Stiftelse, skulle være bekjendte
for

for dydige og christelige Mennesker, og skal, saalange nogen af Testatorernes Familie dertil maatte trænge, disse dertil have fortrinlig Afgang. 3) Det, som af de Indtrædende indføres, tilfalder efter deres Død de øvrige Lemmer til lige Deling. 4) Testatorerne forbeholde sig i deres levende Live selv Raadighed over Bortgivelsen af fri Bolig i denne Bygning, til hvem og hvor mange de finde for godt; men efter deres Død skal det fulde Antal, om det ei tilforn er skeet, antages efter Bestemmelsen. 5) Borgemeesteren i Odense overdrages Overopsynet over Fundatsens nøiagtige Opfyldelse; han udvælger tilligemed Executores Testamenti, til Meddirecteurer 2 fornuftige Mand af Borgerstanden, hvilke skulle fornemmeligen tages af Testatorernes Familie, og den ene være af Skomager Professionen. Hvilken Direction, med Stifamtmandens Approbation, udnævner dem, som ved indtræffende Vacance skulle indlægges. 6) Skulde nogen i Stiftelsen siden ved ryggesløst Liv og Levnet gjøre sig saadan Understøttelse uværdig, kan Directionen, med Stifamtmandens Approbation, efter $\frac{3}{4}$ Aars Opsigelse, lade en saadan udslytte. 7) Af den Leie, som indkommer for de bortleiede Bærelser, skal Borgemeesteren have 15 Rdlr. aarligen i Salarium for sit Opsyn med Fundatsens Efterlevelse og det dermed forbundne Regnskab. Ligeledes udredes deraf Skatter og Reparations-Udgifterne; det som da bliver tilovers, udsættes af Directionen paa sikker Rente, indtil en Fond

af 1000 Rdlr. er samlet; til hvilken Summes besto har
 stigere Completering Testatorerne end videre have lege-
 ret 400 Rdlr., hvis Renter tilligemed Huusleien føres
 til Indtægt, da der, naar Fonden er complet, af den-
 ne Capitals Rente og fornavnte Huusleie aarligen til
 hver af de fornavnte 8 Enker skal betales 8 Rdlr. 8) Udi
 en dertil indrettet Protocol, som bliver i Borgemeste-
 rens Forvaring, bliver denne Fundats indført, og i
 samme indføres og siden af Directionen alt hvad Stif-
 sen angaaer; Fundatsen skal desuden, naar den ved Nden-
 se Byting er læst og protocolleret, afleveres til Opbe-
 varing i Raadstue-Archivet, og en af Executores Testa-
 menti verificeret Gjenpart deraf i Stifts-Archivet. 9)
 Denne Protocol tilligemed Regnskabet fremvises ved
 hvert Aars Slutning for Stiftamtmanden, som ved
 sin Underskrift i samme antegner dens Forevisning, og
 om noget maatte være at erindre derimod. 10) Naar
 Executores Testamenti have iværksat Stiftelsen, og alt
 er bragt i behørig Orden, overleveres Stiftelsen til Di-
 rectionen; Executores Testamenti blive sammes Medlem-
 mer og ansees som Testatorernes Repræsentanter efter
 disses Død. Skulde der imellem dem og den øvrige
 Direction opkomme nogen Tvistighed eller Misforstaa-
 else i Henseende til denne Fundats, bliver Stiftamt-
 mandens Decision derover afgjørende. 11) Skulde i
 denne Fundats noget være glemt, som kunde bidrage til
 Stiftelsens Vel, skal denne Mangel af Executores Te-
 sta-

stamenti afhjælpes; og skal da saadant indføres i foranførte Protocol, som et Tillæg til Foundationen, med sammes forbindende Kraft. 12) Directionen maa ei foretage sig noget i Henseende til Reparation paa Stiftelsens Bygninger, eller Accordt om Huusleie af de til Bortleiele bestemte Bærelser eller Stiftelsens Penges Udsættelse paa Rente, uden Stiftamtmandens Approbation. Dette Gavebrev er, under 19 Dec. f. A., blevet gratis confirmeret.

Blandede Efterretninger.

Om Gartner Hans Brøndsted, uddraget af adskillige til Cancelliet indkomne paalidelige Attester, i Anledning af hans Enkes Ansøgning om Pension.

Besjælet af en udmærket Nidkjærlighed for, i en vidtøstig Kreds at undervise og hjælpe en i Hauge, og Agerdyrkning uvidende Bondealmue, opoffrede Gartner Hans Brøndsted i en Tid af 15 Aar, fra 1785, da han kom til Norge, og til 1800, da han døde, sit Helbred, sin Tid og sin Formue, uden dertil at have andet Kald, end hans patriotiske Gavnelyst og det Ønske, at befordre andres Belfærd. Tidligst i Foraaret, hvert Aar, reiste han omkring i Sannichedal, Drangedahl og Bamble Sogne, ja endog i flere langt borteliggende Præstegjælde, for betids at være nærværende og undervise Bønderne om, hvorledes de skulde anlagge og dyrke deres Hager og Jord: han viste dem ogsaa, hvorledes de skulde po-

de

de og inoculere Træer, som han selv forskrev og anskaffede dem. Paa egen Bekostning holdt han Folk, som han havde oplært til at gaae sig tilhaande ved Arbeidet. Han uddeelte Haugefrøe uden Betalning til de Uformuende og til dem, som af Frygt for Tab ei vilde gjøre nogen Bekostning i Haab om Renter, de ei troede sig visse paa at indvinde, da Tingen for dem var ny: han lannede Sendebud, for at bringe saadant Frøe, som han bortgav, omkring paa Bøndergaardene. Han udstod ofte meget Ondt i det vanskeligste Føre, naar han i Foraaret gjorde disse Reiser. De Rundskaber, han i dette Fag havde forhvervet sig i Danmark, Holland, England og Tyssland, søgte han med Held og Virksomhed at udbrede overalt, uden deraf at høste anden Frugt end Bevidstheden om at have bidraget til Almeenvæl. Foruden dette og for at gjøre Virkningen af sine Bestræbelser varigere, antog han tillige duelige Bønderbørn, som han oplærte ei alene i Haugevidenskaben men ogsaa i Land- og Jordbruget: nogle af disse lod han paa sin egen Bekostning reise til og opholde sig i Tyssland, enhver eet Aar, for at see dette Lands Jorddyrkningsmaade, og at lære at forfærdige dets Arbeidsredskaber, til Vættelse for den norske Almue: fra Christiania Landhuusholdnings-Selskab blev ham saaledes sendt 3 Elever i 3 Aar, for hvilke 3 tilsammen han, for deres Undervisning, Kost og alle andre Fornødenheder, Klæder undtagen, lod sig nøie med 100 Rld. aarligen, som ei kunde

være

være den halve Betaling. Hans Uegennyttighed i disse sine Bestræbelser var saa stor, at en Mand af Formue, som vilde betale ham vel for sin Umag, sjældent eller aldrig fik ham i sin Hauge; Bønderne gik han derimod ukaldet til, hvor han ei alene ingen Betalning fik, men endog selv havde Udgifter af sin egen Pung. Til alt dette anvendte han ei alene sin egen ringe Formue, men endogsaa alt, hvad han kunde faae laant af andre, ligesom disse havde Lyst og Evne til at staae ham bi i hans Nidkjerhed for Almeenvel.

Som et Lys, der fortærer sig selv, ved at brænde for andre, saaledes fortærede Brøndsted sig selv, sine Kræfter og sin Formue for sine Medmenneskers Skyld. Med et svageligt Helbred fortsatte han sin patriotiske Iver for at opmuntre og gavne Bondestanden indtil sin Død, ved hvilken han, formedelft sin ædle Uegennyttighed og rolige Tillid til Forsynet, efterlod sin Enke og 6 smaa uforsørgede Børn i en for hans Kaar ubetalelig Gjæld, til hvis Afbetaling dog Creditorerne, af Medlidenhed og Agtelse for den Afdødes retskafne Tænkemaade, fristilgen have tilstaaet Enken Anstand i nogle Aar, med Tilladelse at blive siddende ved den Jord og Hauge, hvor nogle hundrede plantede og podede Træer, der just nu begynde at bære Frugter, om nogle Aar vil kunne søde hendes Familie, indtil Børnenes Kræfter og Aar gjøre dem duelige til, ved Tjeneste hos andre at søge deres Brød.

Paa Enkens Ansøgning til Hs. Majestæt om en aarlig Understøttelse, for hende og hendes Børn, af 50 Rdlr. i 7 Aar, som, den Tidspunct, da det halve Antal af dem kunde blive gamle nok til selv at fortjene deres Brød, har det behaget Allerhøiøstsamme, under 23 Dec. f. A., at bevilge hende en aarlig Pension af 50 Rdlr. fra første Januar 1801 at regne, uden at indskrænke samme til visse Aar.

I Betragtning af den lange Afstand, der er imellem Langeland og den øvrige Deel af Svendborg Amt, hvor Amtmanden har sin Bopæl, har det behaget Hs. Majestæt, under 15 d. M., allernaadigst at resolve: at det maa overdrages til Commandeuren for den langelandske Landeværns-Batallion, Kammerherre og Oberst-Lieutenant Grev Ahlefeldt Laurvig, tillige at besørge de Amtmanden over Svendborg Amt hidtil paaliggende Forretninger, som vedkomme benævnte Batallions Eqpiering og Mundering, men at almindelige Foranstaltninger, det hele Svendborg Amts Landeværn betræffende, derimod føies igjennem Amtet.

Da det ved Tingsvidne er beviist, at Hans Hansen Sandtorv af Sundhordlen i Bergens Stift, har ræddet 2 Mænd, nemlig: Jon Clausen og Torris Hanssen Gloppe, da de i et stormende Veir vare nær ved at drukne, ved det at deres Baad sank under dem, saa har

har Cancelliet tilskrevet Stiftamtmanden over Bergens Stift, at fornævnte Hans Hansen Sandtorv kan udbetales den, ved Plakaten af 14 Septbr. 1793, udlovede Præmie 20 Rldr.

Folketallet i Bergens Bye og dens Forstæder, saaledes som det befandtes den 1 Februar 1801:

Bergens Bye	16,884.
Mollenpriis	62.
Lynggaarden ic.	195.
Sandvigen	939.
i alt	18,080.

Efterat den kongelige Consul i Danzig, Etatsraad Koustrup, til Commerce-Collegium havde indberettet, hvorledes en fattig Søemand, ved Navn Michael Zinover, af Byen Grosendorf, nogle Mil fra Danzig, ædelmodigen havde hjulpet tre i Storm forulykkede danske Matroser, ved at forsyne dem med Klæder og besørge dem oversørte til det danske Consulat i Danzig, har Hs. Majestæt paa bemældte Collegii Forestilling, under 20 d. M., tilstaaet fornævnte Zinover en Belønning af 50 Rldr.

I Høiesterets første Session 1801, bleve 172 Sager afgjorte; i August Maanedes Extra-Session bleve 28 Sager afgjorte; i bemældte Rets anden, eller

Octo

October Session, bleve 130 Sager afgjorte, hvoraf 9 forligte og 121 paadømte; altsaa ere i Høiesteret, fra Marts Sessions Begyndelse til 24 Decbr., da den anden Session ophørte, i alt afgjorte 330 Sager.

At offentlige Papirer, der bør bevares for Efterslægten, ere siikrere forvarede i Rigs-Archiverne, end i private Folks Gjemmer, hvor de ved Dødsfald, Ildbrand og andre Leiligheder, ere udsatte for at tilintetgjøres, er ligesaa vist, som de Exempler ere sjældne, at Archivernes Papirer, denne Nationalkat, ved private Folkes Gave forøges. Det ansees derfor passende, at meddele følgende:

Geheimer-Archivarius, Justitsraad Thorkelin, har til det danske Cancellie indberettet, at General-Adjutant de Løvenørn har skænket til det kongelige geheime Archiv endeel offentlige Papirer, hvoriblandt en egenhændig Opsats af Kong Christian den 4de. Cancelliet har, i den Anledning, bevidnet General-Adjutanten dets Tak for denne hans patriotiske Handlemaade.

Ledige Embeder.

Under det danske Cancellie: Byefoged- og Byeskriver-Embødet i Christiansund under Trondhjems Stift;
Bye-

Byefoged. Embedet i Christiania, hvormed Politimester. Embedet sammesteds bliver forenet, for hvilket sidste er fastsat en aarlig Løn af 400 Rdlr.; Byefoged. Embedet i Gaaborg, og Herredsfoged. Embedet i Salling Herred under Svendborg Amt; Rjøbeløv og Vindebye Sogne. kald i Lolland, 550 Rdlr., hvoraf svares 160 Rdlr. til den residuerende Capellan.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 29 Januar er Skibspræst T. Lang confirmeret til Sognepræst for Enderslev og Braabye Menigheder i Sjælland.

Under det tydske Cancellie: Den 22 Januar er hidtil værende Landsfoged i Husum og Schwabstedt Amter, J. E. Lewsen, bestykket til virkelig Raad ved den schlesvig-holsteenske Regjering i Glückstadt; Assessor ved den schlesvig-holsteenske Land-Commission, P. Høe, udnævnt til Justitsraad.

Under Generalitetet: Den 22 Januar ere følgende Second-Lieutenanter forundte Premier-Lieutenants Character, nemlig: Baron Wedel-Jarlsberg, af Livgarden til Hest; v. Paulsen, af Livregimentet Ryttere; v. Eastenschiold, af sjælandsk Rytter-Regiment; v. Plessen, af Livregimentet lette Dragoner; Grev v. Schach, v. Perche og v. Bardenfleth, af Livgarden til Hest, samt v. Friboe ved det sjælandsk Rytter-Regiment.

ment. Den ved det søndre sjælandſke Landeværn-Regiment ansatte Baron v. Selbye, udnævnt til Major ved Landeværnet; Fændrik v. Gribbohm af det 2det jydſke Infanterie-Regiment, efter Ansøgning, i Naade afſkediget; den fra det ſjælandſke Infanterie-Regiment dimitterede og nu ſom Strand-Inspecteur paa Amager ansatte Capitain, D. v. Moldrup, forundt Afſked ſom Major.

Under Admiralitetet: Den 15 Januar er Capitain Stampe, efter Ansøgning, tilſkadt, aldeles at udtræde af Søe-Statens Tjeneste og benaadet med Commandeur-Capitains Character; forrige Forvalter, U. F. Nielsen, ansat til Indvællingsvæsenets Aſſiſtent; og Under-Chirurg G. S. Gørk til Reſerve-Chirurg ved Haandværkſtøkken. Den 22de ere Second-Lieutenanterne B. Halling og J. N. Müller avancerede til Premier-Lieutenanter.

Under Rentekammeret: Den 27 Januar ere Aufſekrænterne i Rentekammeret H. B. Cederfeldt de Simonsen og P. O. Roſenhorn udnævnte til Kammerjunker.

Under Oekonomie- og Commerce Collegium: Den 20 Januar er Stud. Juris S. Vogt beſtſket til Secretair ved General-Consulatet i Nordamerica.

Af denne Tidende udgives ugentligen eet Nummer, der forſendes med de ridende Poſter til Norge, de danſke Provindſer og Hertugdømmene.